

El cànnabis és la droga il·legal de major extensió de consum en tot el món. Estudis realitzats a escala europea han observat que durant els últims vint anys l'ús d'aquesta substància s'ha incrementat en quasi tots els països de la Unió Europea, especialment entre la població de joves i escolars, i Espanya és un dels països amb major taxa de prevalença de consum adolescent (OEDT, 2006). En una dècada s'ha duplicat la prevalença del consum habitual de cànnabis al nostre país, passant del 12,4% durant el 1994, al 25,1% el 2004. No obstant, cal esmentar que actualment el consum habitual i esporàdic de cànnabis, tant en població general com entre els joves i adolescents, s'està estabilitzant i fins i tot pot haver començat a disminuir (DGPND, 2007, 2008; OEDT, 2008).

Però com de rellevant és el consum de cànnabis entre els nostres adolescents? L'Enquesta Escolar sobre Consum de Drogues (2006) mostra que a Catalunya el 46,2% dels adolescents ha provat el cànnabis algun cop i que el 25,5% ha consumit aquesta substància durant el darrer mes.

A l'adolescència, com a etapa d'experimentació i de cerca de la pròpia identitat, prenen especial rellevància estudis que aprofundeixen en els factors de risc del consum de cànnabis, per les greus repercussions personals i socials que pot tenir aquest comportament.

En la iniciació al consum del cànnabis hi poden incidir diversos factors que el facilitin. En aquest article es focalitza en dos de clau, com són la percepció de risc derivat del seu ús i el comportament de les persones de l'entorn pel que fa al consum d'aquesta substància.

La baixa percepció de risc associada al cànnabis present a la nostra societat pot determi-

nar que l'adolescent acabi consumint la substància. Entre els estudiants espanyols (14-18 anys), el consum esporàdic de cànnabis és considerat com una conducta de baix risc en comparació amb el consum d'altres drogues, com l'heroïna, la cocaïna o l'èxtasi, sobretot per part dels nois, més que de les noies (DGPND, 2004). Aquesta baixa percepció de risc pot estar influenciada pel desconeixement de les conseqüències físiques i mentals negatives de l'ús continuat del cànnabis en, entre d'altres, el sistema nerviós central, el sistema cardiovascular i el sistema respiratori. També pot estar marcada per l'exaltació dis-

torsionada de les seves propietats terapèutiques. En els últims anys s'ha descrit el consum de cànnabis per part de grups de pacients, sobretot en la prevenció i tractament de náusees i vòmits secundaris al tractament de quimioteràpia contra el càncer, i s'ha investigat la seva possible utilitat en diferents malalties. Però hem de remarcar que aquesta utilitat terapèutica prové de l'ús de derivats sintètics del cànnabis utilitzats com a fàrmacs, i no del consum fumats. Aquesta distorsió quant a l'ús terapèutic, juntament amb el desconeixement dels seus efectes negatius sobre l'organisme, confereix al cànnabis una permissivitat social que fa palesa la necessitat de difondre a determinats sectors (pares, professors i especialment entre els joves) la realitat sobre els greus efectes nocius del consum d'aquesta substància.

El risc percebut del consum de drogues pot ser un indicador indirecte de l'evolució present o futura de la prevalença de consum, de manera que si augmentés la percepció de risc en el consum de cànnabis possiblement la seva prevalença d'ús disminuiria.

L'ús de cànnabis també pot estar determinat per la influència dels principals referents de conducta de l'adolescent. El model que aquests exerceixen sobre el jove pot tenir un paper rellevant en la iniciació, el manteniment o la cessació del consum segons quin sigui el comportament que realitza el model (Bandura, 1987). Diferents autors han trobat una relació entre el consum de cànnabis en adolescents i el consum o aprovació del seu ús per part dels pares, germans, amics i iguals (Cebrián, 2007; Kuntsche i Jordan, 2006; Muñoz-Rivas i Graña, 2001). Alguns exemples d'aquesta relació, i que en conseqüència poden determinar el consum adolescent de la substància, són:

- L'absència de normes familiars sobre l'ús de drogues.
- Els conflictes entre els pares i l'adolescent, amb la consegüent afectació en la comunica-

ció entre ells, especialment quant a problemes o inquietuds.

- El consum d'alcohol i tabac per part dels pares.
- El consum de cànnabis per part dels amics.

Així mateix s'ha observat que els adolescents solen estar amb amics en la primera experimentació amb el cànnabis, i l'ús d'aquesta substància per part d'aquests acostuma a ser un factor determinant en la iniciació al consum.

Atesa la rellevància de la influència de referents propers i de la baixa percepció de risc en el consum de cànnabis de l'adolescent, què podem fer per canviar aquesta realitat?

Una possible via d'actuació són les campanyes preventives. És necessari que els programes preventius incloguin tants agents com sigui possible (pares, professors, etc.) i focalitzin en la norma social, l'acceptabilitat social i la reacció dels amics en relació amb l'ús del cànnabis, a fi d'assolir un ambient de desaprovació de l'ús de la substància. Al mateix temps caldria insistir en les repercussions negatives del consum de cànnabis sobre l'organisme i modificar la percepció de substància innòcua i natural que molt sovint s'atribueix al cànnabis.

 Aquest article conté bibliografia facilitada per l'autor que trobareu a la versió digital de la revista

Nàtalia Cebrián

Doctoranda amb beca predoctoral FI. Departament de Psicologia, UdG.
natalia.cebrian@udg.edu

Sílvia Font

Doctora, professora lectora de l'àrea de Personalitat, Avaluació i Tractament Psicològics. Departament de Psicologia, UdG.
silvia.font@udg.edu

Maria Eugènia Gras

Doctora, professora titular de l'àrea de Metodologia de les Ciències del Comportament. Departament de Psicologia, UdG.
eugenia.gras@udg.edu